

UPUTE ZA IZRADU I OBLIKOVANJE ZAVRŠNOG RADA

PLAN IZRADU ZAVRŠNOGA RADA:

- odabir teme
- nakon izbora teme, učenik predlaže nacrt ili strukturu završnog rada mentoru na redovitim konzultacijama (**važno:** navesti popis literature i druge izvore podataka koji se namjeravaju koristiti pri izradi završnog rada)
- dogovor s mentorom o literaturi - mentor nije dužan pribaviti učeniku potrebnu literaturu
- mentor zajedno s učenikom definira precizan sadržaj i strukturu završnog rada
- tijekom izrade u vrijeme dogovorenih konzultacija nastavnik stoji na raspolaganju za sve eventualne nejasnoće, sugestije oko pisanja rada i savjete oko dodatnih izvora literature
- prikupljanje literature - učenik prikuplja literaturu, udžbenike, članke iz stručnih časopisa, informacije s interneta (**važno:** Wikipedija ne predstavlja izvor provjerenih podataka) ili baza podataka koji obrađuju izabranu tematiku; proučavanje stručne literature nužan je preduvjet daljnjeg samostalnog rada
- mentor prati rad učenika i pomaže mu savjetima, a može zahtijevati doradu, izmjenu ili dopunu završnog rada. Učenik je dužan postupiti prema uputama i primjedbama mentora
- čitanje i bilježenje važnih podataka
- izrada plana rada
- pisanje prema planu
- ispravljanje rada - učenik je dužan redovno donositi mentoru radnu inačicu završnoga rada kako bi rad bio kvalitetniji
- učenik je dužan doći na konzultacije u zakazanom terminu
- posljednje konzultacije su 7 dana prije zadnjeg datuma za predaju rada
- tehnička obrada i prijepis

IZRADA I OBLIKOVANJE ZAVRŠNOG RADA

- tekst mora biti pisan hrvatskim književnim jezikom, po svim gramatičkim i pravopisnim pravilima.
- završni rad tiska se na papiru standardne veličine (A4, 210x297 mm)
- slobodni rubnici su od 2,5 cm
- margine: 3,5 cm lijevo, 2,5 cm desno, a gornji i donji rub 2 cm
- prored 1,5
- treba rabiti pismo veličine 12 tipografskih točaka vrste Times New Roman s obvezatnom potporom svih hrvatskih znakova
- tekst mora biti obostrano poravnat
- u pisanju se mogu upotrebljavati i kosa slova (*Italic*) i podcrtavanje, ali se ne smije pretjerivati
- stranice moraju biti numerirane arapskim brojkama
- broj stranice treba označiti u donjem desnom kutu
- naslovna se stranica ne numerira
- prva stranica *Uvoda* **prva** je stranica numerirana arapskim brojevima koji slijede do kraja rada, tj. do naslovne stranice priloga (ukoliko ih ima)
- novo i veće poglavlje treba započeti na novoj stranici
- naslovi poglavlja pišu se fontom 14 i odvajaju se od teksta za prored 2 i treba ih podebljati (Bold)
- naslove i podnaslove treba numerički označiti
- prvi redak odlomka treba uvući za 5 znakovnih mjesta

1. Opseg završnoga rada:

- tekstualni dio završnoga rada treba sadržavati od 15 do 20 kartica teksta (kartica teksta je mjera za izražavanje količine teksta)
- jednu karticu čini 1800 znakova pri čemu se i praznina između riječi računa kao slovni znak
- karticu teksta može se izračunati tako da se u Wordu u izborniku Tools (Alati) klikne na Word count (Brojanje riječi), a zatim na Character with blank spaces (Znakovi s prazninama) – pri tome računalo zbroji sva slova i praznine između riječi; dobiveni se broj podijeli s 1800 i dobije se točan broj napisanih stranica

- jedna kartica teksta sadrži najviše 32 retka teksta

2. Uvez i oblikovanje ovitka

Na prednjoj stranici ovitka treba u gornjem dijelu, pri vrhu, pisati:

ZDRAVSTVENA I VETERINARSKA ŠKOLA
DR. ANDRIJE ŠTAMPARA VINKOVCI

PROGRAM:
ZANIMANJE:

U sredini stranice treba pisati:

NASLOV RADA
Završni rad

Pri dnu stranice treba pisati:
Mentor:Ime i prezime, titula

Mjesto, godina

Učenik:Ime i prezime,razred

Naslov rada piše se pismom veličine 20 tipografskih točaka Times New Roman i podebljano.

Ostatak teksta na prednjoj stranici ovitka piše se pismom veličine 16 tipografskih točaka vrste Times New Roman i podebljano.

Primjer izgleda prednje stranice ovitka dan je na sljedećoj stranici.

**ZDRAVSTVENA I VETERINARSKA ŠKOLA
DR. ANDRIJE ŠTAMPARA VINKOVCI**

**SEKTOR: ZDRAVSTVO I SOCIJALNA SKRB
ZANIMANJE: MEDICINSKA SESTRA OPĆE
NJEGE/MEDICINSKI TEHNIČAR OPĆE NJEGE**

NASLOV RADA

Završni rad

Mentor:

Učenik:

Vinkovci, 20XX

3. Obvezatni listovi rada

- drugi list rada je prazna stranica
- treći list rada sadrži sljedeće podatke:

Rad je ostvaren u: ustanova gdje je rad rađen

Mentor rada: Ime i prezime mentora, s titulom

Rad ima _____ listova, _____ tablica i _____ slika.

3. Dijelovi završnoga rada

- nakon obvezatnih listova rada slijedi **Sadržaj završnog rada**
- Sadržaj navodi poglavlja i potpoglavlja (do dvije podrazine) i brojeve stranica na kojima započinju
- svako poglavlje treba započeti na novoj stranici
- poglavlja mogu biti podijeljena na potpoglavlja do dvije podrazine (podrazine ne započinju na novoj stranici)
- ako se u radu koristi pet ili više **kratica**, treba ih navesti nakon sadržaja na novoj stranici (naslov je *Popis kratica u radu*)
- nakon toga se navode popisi tablica i slika; popis tablica i slika trebaju sadržavati sljedeće podatke: natpis, broj i naslov tablice/slike te brojeve stranica na kojima se nalaze
- stranice sadržaja, popisa kratica, tablica i slika numeriraju se rimskim brojevima u desnom donjem uglu stranice

- Primjer stranice sadržaja:

1. UVOD.....	1
2. CILJ	7
3. ISPITANICI I METODE	8
3.1. Ispitanici u istraživanju.....	8
3.2. Metode istraživanja.....	8
4. REZULTATI.....	9
5.	

- **Završni rad** ima sljedeće obvezne dijelove (redosljedom kako je navedeno):

1. Uvod

2. Cilj (ili: Ciljevi)

3. Ispitanici i metode

4. Rezultati

5. Rasprava

6. Zaključak (ili: Zaključci)

7. Sažetak

8. Literatura (referencije)

9. Prilozi

Ili sljedeće:

1. Uvod

2. Razrada

3. Prikaz slučaja

4. Zaključak (ili: Zaključci)

5. Literatura (referencije)

6. Prilozi

3.1. Uvod

- u ovom je dijelu rada potrebno prikazati osnovne spoznaje o području o kojemu učenik piše završni rad
- sadržava jednu do dvije stranice teksta
- u *Uvodu* treba precizirati temu, tj. navesti o čemu će se pisati u radu
- objasniti plan izrade rada (od koliko se dijelova sastoji rad, sadrži li grafičke, statističke i slične informacije)
- u *Uvodu* se može istaknuti i osobni stav prema temi ili razlog odabira konkretne teme

3.2. Cilj

- u ovom je dijelu rada potrebno navesti planirane ciljeve rada
- ciljeve rada treba kratko i jasno izložiti u tekstu koji uobičajeno ne prelazi jednu stranicu
- pri pisanju ciljeva trebati imati na umu da iz njih treba logično slijediti plan istraživanja, rezultati i zaključci

3.3. Ispitanici i metode

- Detaljno opisati sve elemente metodologije istraživanja.

3.3.1. Ispitanici

- opisati tko su ispitanici, iz kojih se populacija i kako uzorkuju, kako je i kada uzorak oblikovan i zašto, postoji li kontrolna skupina i tko je sačinjava, odnosno što čini materijal istraživanja...

3.3.2. Metode

- opisati pokazatelje (varijable) koje se analiziraju
- opisati na koji su način prikupljeni podaci (mjerenje, upitnik, anketa i sl.) i kojim su metodama obavljena mjerenja i druga opažanja
- svi temeljni postupci rada moraju u ovoj cjelini biti navedeni te dostatno tumačeni i obrazloženi
- standardni postupci navode se samo imenom i odgovarajućim citatom; manje poznati postupci trebaju biti popraćeni kraćim opisom i literaturnim navodom objavljenog rada u kojemu su detaljno objašnjeni

3.4. Rezultati

- u ovome se poglavlju prikazuju nalazi provedenog istraživanja
- tekst ovog poglavlja treba predstavljati sažetu i logičnu priču o dobivenim rezultatima
- započinje opisom ispitanika i njihovih osnovnih značajki, a nastavlja se iznošenjem preostalih rezultata.
- u ovome se poglavlju o rezultatima **ne raspravlja**, nego ih se samo iznosi
- dobiveni se podaci mogu prikazati tekстом, tablicom ili slikom (podatci se trebaju prikazati samo na **jedan** od navedenih načina)
- podatke prikazane u, npr. tablici, ne treba prepričavati u tekstu, nego samo navesti najvažniji (najzanimljiviji) nalaz, a za detalje uputiti čitatelja na tablicu u kojoj su oni prikazani.
- svaka tablica i slika mora biti razumljiva i bez čitanja dodatnog teksta (v. odjeljak 4. Tablice, grafikoni, slike).

3.5. Rasprava

- bit rasprave je kritički osvrt na dobivene rezultate
- u *Raspravi* se vlastiti rezultati uspoređuju s drugim nalazima te raspravljaju teorijske i praktične posljedice provedenog istraživanja

3.6. Prikaz slučaja (svog bolesnika) - intervju, promatranje, skale procjene

Obrasci zdrav. Funkcioniranja M. Gordon

1. Percepcija i održavanje zdravlja: opće zdravstveno stanje; izostanci s posla (iz škole) zbog prehlada, bolesti; što čini za zdravlje, je li uspješno; rizici, nesreće i ozljede na poslu i u kući; prihvaćanje i pridržavanje zdravstvenih preporuka; što misli da je uzrokovalo sadašnje stanje, što je učinio kad je primijetio da je bolestan.
2. Nutritivno metabolički obrazac: uobičajeni način prehrane; uzimanje tekućine; promjene tjelesne težine, poteškoće u pripremi i konzumiranju hrane, osobiti zahtjevi u prehrani (dijeta).
3. Eliminacija: podaci o stolici i defekaciji te urinu i mokrenju; što smatra normalnim; lijekovi.
4. Tjelesne aktivnosti: ima li dovoljno snage za izvođenje željene aktivnosti, osobito aktivnosti samozbrinjavanja; rekreacija – bavi li se nečim, kojom učestalošću, je li redovito.
5. Odmor i spavanje: dnevni plan spavanja i odmora; osjećaj odmorenosti i spremnosti za svakodnevne aktivnosti; navike u svezi s spavanjem, temperatura u prostoriji, odjeća u kojoj spava; lijekovi, problemi sa spavanjem.
6. Kognitivno percepcijski obrazac: poteškoće u slušanju, slušni aparat; poteškoće s vidom, naočale, leće, posljednja kontrola; pamćenje, odlučivanje; učenje, poteškoće u učenju, motivacija; bol.

7. Samopercepcija kako opisuje i doživljava sebe, misli li o sebi dobro ili loše, gubi li nadu i osjećaj kontrole nad životom; promjene u izgledu, kako ih doživljava; što osjeća, pretežno raspoloženje.
8. Obrazac uloga i odnosa: odnosi u obitelji; problemi u užoj i široj obitelji, zavisnost obitelji u svezi s nekim problemom; kako obitelj reagira na bolest i hospitalizaciju; usamljenost, pripadnost raznim skupinama, prijatelji; problemi na poslu (u školi).
9. Seksualno reprodukcijski obrazac: zadovoljstvo spolnim odnosom, promjene, poteškoće, utjecaj bolesti; uporaba sredstava i postupaka planiranja obitelji; žene: podaci o menstruaciji, problemi, trudnoća.
10. Sučeljavanje i tolerancija stresa: značajni događaji i krize u posljednjim dvjema godinama; tko pomaže u teškim trenucima, je li sada dostupan; osjećaj napetosti, što pomaže, lijekovi; uobičajeno ponašanje kada ima velike probleme, kakav je ishod.
11. Obrazac vrijednosti i vjerovanja: životna htjenja, značajni planovi za budućnost; vjerovanja, religija – je li značajna, pomaže li u krizi; nesklad hospitalizacije i liječenja s vjerovanjem.

3.7. Zaključak

- kratko, sažeto i jasno iznijeti zaključke koji proizlaze iz dobivenih rezultata, odnosno teme koja se obrađuje

3.8. Sažetak

- sažetak rada piše se strukturirano i uobičajeno se sastoji od sljedećih cjelina:
 - Cilj istraživanja,
 - Ispitanici i metode ili Bolesnici i metode ili Materijal i metode,
 - Rezultati i
 - Zaključak.

- uobičajena duljina sažetka na hrvatskom jeziku je do 250 riječi.
- u sažetku se o rezultatima raspravlja istodobno s njihovim navođenjem

3.9. Literatura (referencije)

- svaka tvrdnja, koja nije vlastita, mora se potkrijepiti odgovarajućim citatom.
- navodi iz literature citiraju se Vancouverskim stilom, tj. prema redosljedu pojavljivanja, a u tekstu se navode brojem u zagradi kao sastavni dio rečenice na koju se odnosi. Iza broja referencije točka se **ne stavlja**

Primjer pisanja navoda u tekstu:

Razumijevanje uzroka socioekonomskih stupnjeva u zdravstvu ključno je za učinkovitost intervencija u populaciji (1).

Referencije čini popis literature u kojem se navode samo oni radovi koji su citirani u tekstu. Navodi moraju biti što je moguće novijeg datuma objave.

Literatura se obvezatno navodi Vancouverskim stilom, pa se referencije nižu redosljedom pojavljivanja u tekstu.

Vancouverski stil pisanja referencija točno propisuje sve podatke koje referencija treba sadržavati, njihov redosljed, te način pisanja i odjeljivanja pojedinih podataka.

Nazivi časopisa skraćuju se na način kako je to učinjeno u indeksnoj publikaciji *Index Medicus*, tj. kako se skraćuju nazivi časopisa koji se nalaze u bibliografskoj bazi *Medline*, a koja je besplatno javno dostupna u mrežnom sustavu **PubMed**. Kratice naziva časopisa dostupni su na adresi: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?db=Journals>

Stranice članaka objavljenih u časopisu navode se obvezatno.

Ukoliko postoje i tiskana i elektronička inačica časopisa u kojem je objavljen rad koji se navodi, **ne navodi se internetska adresa** nego se **u popisu referencija uvijek navode podatci tiskanog izdanja**.

Navode se imena samo prvih šest autora, a ako ih ima više, iza šestoga se stavlja zarez i oznaka "i sur."

Stranice u knjigama u pravilu se navode, no ne moraju u prigodama kad se tekst odnosi na cjelokupno izdanje te knjige.

Primjeri navođenja najčešće rabljenih literaturnih izvora:

Članak u časopisu (do 6 autora):

Prezime autora Inicijali imena autora, Prezime autora Inicijali imena autora. Naslov članka. Naslov časopisa. Godina; Svezak: Prva stranica - Zadnja stranica.

Halpern SD, Ubel PA, Caplan AL. Solid-organ transplantation in HIV-infected patients. N Engl J Med. 2002; 347: 284 - 7.

Članak u časopisu (više od 6 autora):

Bhopal R, Rankin J, McColl E, Thomas L, Kaner E, Stacy R, i sur. The vexed question of authorship: views of researchers in a British medical faculty. BMJ. 1997;314(7086):1009.

Knjiga:

Prezime autora Inicijali imena autora, Prezime autora Inicijali imena autora. Naslov knjige. Izdanje. Mjesto izdanja: Izdavač; Godina.

Murray PR, Rosenthal KS, Kobayashi GS, Pfaller MA. Medical microbiology. 4. izd. St. Louis: Mosby; 2002.

Knjiga (urednici):

Bemmel JH van, Musen MA, ur. Handbook of medical informatics. Houten/Diegem: Springer; 1997.

Poglavlje u uredničkoj knjizi:

Petrak J. Narav i ustrojstvo sustava medicinskih informacija. U: Marušić M, urednik. Uvod u znanstveni rad u medicini. Zagreb: Medicinska naklada; 2004. str. 99-108.

Organizacija kao autor rada:

International Committee of Medical Journal Editors. Uniform requirements for manuscripts submitted to biomedical journals. N Eng J Med 1997;336:309-15.

Stranica na internetu:

Autor stranice. Naslov stranice. Dostupno na adresi: URL adresa stranice. Datum pristupa: 05.12.2014.

Npr:

International Committee of Medical Journals Editors. Journals in the Uniform Requirements For Manuscripts Submitted to Biomedical Journals Agreement as of January 1997. Dostupno na adresi:<http://www.icmje.org/jrnlist.html>. Datum pristupa: 05.12.2014.

3.10. Prilozi

- ukoliko postoje, posebni prilozi radu (preslike upitnika, složene sheme, nacrti i sl.) slijede iza literature
- na posebnoj stranici odmah iza literature navode se redni brojevi i naslovi (opisi) priloga i to je posljednja numerirana stranica rada.
- nakon naslovne stranice priloga, na novoj se stranici ispisuje redni broj i naslov (opis) prvog priloga, a zatim slijedi prvi prilog; na isti se način dodaju i ostali prilozi (posebna stranica s rednim brojem i naslovom priloga, a iza toga prilog)
- najmanji format lista priloga je A4, a veći listovi se slažu na format A4
- prilozi mogu biti obostrano ispisani. Sadržaj priloga mora biti u potpunosti vidljiv, stoga treba obratiti pažnju da desni slobodni rubnik priloga bude najmanje 2,5 cm. Stranice s rednim brojem i naslovom (opisom) pojedinih priloga i sami prilozi se ne numeriraju.

4. Tablice, grafikoni, slike

Tablice, grafikoni i slike ne stavljaju se na posebne stranice, nego se uklapaju u tekst rada. Opisuju se natpisom, brojem i naslovom. Uz tablice se stavlja natpis "Tablica", a uz grafikone i slike (fotografije, crteži i sl.) natpis "Slika". Tablice i slike numeriraju se arapskim brojevima odvojeno (posebno se numeriraju tablice, a posebno slike) i jedinstveno u cijelom radu. Opisi tablica nalaze se uvijek iznad tijela tablice, a opisi slika ispod tijela slika. I slike i tablice moraju biti objašnjene i jasne same za sebe, pa se u njima ne smiju rabiti kratice i oznake koje na istom mjestu, tj. u njima samima ili odmah ispod (za tablice), nisu i tumačene. Za označavanje podbilješki u tablicama rabe se sljedeći znakovi (u navedenom redosljedu): *, †, ‡, §, ||, ¶, **, ††, ‡‡, itd.

Tablice i slike koje nisu vlastite i preuzete su iz drugih izvora (knjige, članci i sl.) **ne smiju** se koristiti u radu bez prethodno pribavljenog dopuštenja autora ili izdavača. U opisu tablica i slika iz drugih izvora koje se koriste u radu, a uz pribavljeno dopuštenje, obvezatno se navodi izvor.

Manji broj jednostavnih matematičkih izraza uklapa se u tekst rada. Ako se u radu prikazuje veći broj složenijih matematičkih izraza, oni se unutar teksta izdvajaju u zasebne retke i numeriraju brojem bez posebnog daljnjeg označavanja.

5. Dodatne upute za pisanje

Pri pisanju radnje valja znati sljedeće:

- iza svake se riječi nalazi jedan razmak
- pravopisni znakovi kao što su točka, upitnik, uskličnik, zarez, dvotočje (:), točka zarez, zatvorena zagrada, navodnici na kraju navoda, znak za postotak, pišu se zajedno s riječju iza koje slijede (između tih znakova i riječi ne stavlja se razmak)
- znakovi kao što navodnici na početku navoda i otvorena zagrada, pišu se zajedno s riječju ispred koje se nalaze (između tih znakova i riječi također se ne ostavlja razmak)
- ako iza neke riječi dolazi navod teksta u zagradi, između te riječi i početka zagrade piše se razmak

- trotočje (...) se piše zajedno s riječju kojoj prethodi, a odvojeno od riječi ispred koje se nalazi
- crtica se piše zajedno s riječima između kojih stoji ako se radi o složenici (npr. medicinsko-tehnički), a odvojeno ako se koristi u neku drugu svrhu.

6. Obrana završnog rada

- završni rad brani se pred Povjerenstvom
- učenik je dužan doći pred prostoriju za obranu najmanje 30 minuta prije početka obrane svoga završnog rada
- obrana rada traje najduže 30 minuta
- od učenika se očekuje da samostalno predstavi osnovne teze svoga rada, prezentira rezultate istraživanja, pokaže samostalno vladanje obrađenom temom i odgovori na pitanja ispitivača.
- učenik se pri izlaganju koristi književnim hrvatskim jezikom i stručnom terminologijom
- samostalno predavljanje teme rada obavlja se uz pomoć PowerPoint prezentacije, plakata, prozirnica, demonstracije, demonstracije na modelu...
- nakon prezentacije učenik odgovara na pitanja povjerenstva
- učeniku se ocjena ne priopćava odmah

Učenik na obranu završnog rada treba doći primjereno odjeven.